

Bestuurlijke Netwerkaart

Crisisbeheer België

Nederlandse Academie
voor Crisisbeheersing en Brandweezorg
Postbus 7010
6801 HA Arnhem
Kemperbergerweg 783, Arnhem
www.nipv.nl
info@nipv.nl
026 355 24 00

Colofon

Ondanks de aan de samenstelling van de tekst bestede zorg kan de samensteller geen aansprakelijkheid aanvaarden voor schade ontstaan door eventuele fouten c.q. onvolkomenheden in deze publicatie.

Om deze publicatie te kunnen blijven ontwikkelen en verbeteren, ontvangen wij graag commentaar en suggesties ter verbetering. Vragen of opmerkingen kunt u sturen naar info@nipv.nl, onder vermelding van Bestuurlijke Netwerkaarten.

© Nederlands Instituut Publieke Veiligheid (NIPV) en provincie Noord-Holland, 2025

Auteur(s)	Merijn ten Dam
Contactpersoon	Merijn ten Dam

Datum	2025
Status	handboek - werkversie
Versie	202511

Wij hechten veel belang aan kennisdeling. Delen uit deze publicatie mogen dan ook worden overgenomen op voorwaarde van bronvermelding.

Het Nederlands Instituut Publieke Veiligheid is bij wet vastgelegd onder de naam Instituut Fysieke Veiligheid.

Crisisbeheer (rampenbestrijding)

België

Crisistypen	bedreiging van levens en gezondheid van veel personen en van goederen en leefomgeving
Bevoegd gezag	directeur van de Commandopost operaties (Dir-CP-Ops) burgemeester gouverneur minister van Binnenlandse Zaken
Soorten bevoegdheden	Dir-CP-Ops > operationele coördinatie crisisbeheer (rampenbestrijding) Burgemeester > beleidscoördinatie en gezag over crisisbeheer in de gemeente > evacuatie > (op)vordering (personen en zaken) Gouverneur > beleidscoördinatie en gezag over crisisbeheer in de provincie > (op)vordering (personen en zaken) > vorderen van gewapende macht Minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken > gezag over crisisbeheer over gehele grondgebied > evacuatie > (op)vordering (personen en zaken)

Organisatie crisisbeheer

- > De crisisbeheer (rampenbestrijding) is de verantwoordelijkheid van gemeenten, provincies en de federale overheid. De burgemeester is tijdens de responsfase verantwoordelijk voor de beleidscoördinatie binnen de gemeente, de gouverneur binnen de provincie en de minister over het hele grondgebied van België.
- > Noot: de gewesten zijn niet bevoegd in het kader van crisisbeheer, al kunnen ze in

bepaalde noodsituaties wel betrokken worden omdat het hun (sectorale)

- > verantwoordelijkheden raakt, zoals op het gebied van waterbeheer of binnenvaart. Zie desbetreffende netwerkkarten.

Operationele leiding

- > De operationele coördinatie op het terrein vindt plaats in de een Commandopost operaties of CP-Ops met daarin de volgende disciplines, die uit meerderde diensten kunnen bestaan:
 - Discipline 1 – hulpverleningsoperaties;

- Discipline 2 - medische, sanitaire en psychosociale dienstverlening;
- Discipline 3 – politie;
- Discipline 4 – logistiek;
- Discipline 5 – informatie aan de bevolking.
- > De algehele operationele coördinatie berust bij directeur van de Commandopost operaties (Dir-CP-Ops). Hij wordt ondersteund door de operationele directeurs van de vijf disciplines.
- > De Dir-CP-Ops draagt de volledige verantwoordelijkheid van de beleidscoördinatie in afwachting van de installatie van een (gemeentelijke of provinciale) coördinatiecomité.

Hulpverleningszones

- > De brandweer en hulpposten zijn georganiseerd in hulpverleningszones (regio's). Het zonebestuur bestaat uit de burgemeesters van de deelnemende gemeenten en is verantwoordelijk voor het beheer. Het zonebestuur heeft geen rol in de respons.

Civiele Bescherming

- > De Civiele Bescherming of burgerbescherming is een federale hulpdienst die valt onder de Federale Overheidsdienst Binnenlandse Zaken. De Civiele Bescherming is onder meer gespecialiseerd in de bescherming van de bevolking en milieu tegen zware, chemische en nucleaire risico's en verleent op aanvraag van de lagere overheden en de brandweer, bijstand aan de verschillende operationele disciplines.

Gemeentelijke fase

- > De burgemeester kan opschalen naar de gemeentelijke fase en krijgt daarmee het gezag over de hulpverlening (brandweer, geneeskundige hulpverlening, politie, de Civiele Bescherming).
- > De burgemeester is verantwoordelijk voor de beleidscoördinatie. Hij wordt ondersteund door een coördinatiecomité

- met daarin onder meer de beleidsdirecteurs van de vijf disciplines.
- > De burgemeester kan ter ondersteuning van het optreden van de operationele diensten, de personen en zaken die hij nodig acht, opvorderen. De burgemeester kan tijdens de respons deze bevoegdheid delegeren aan de zonecommandant of aan de officieren van de posten.
- > Bij gevaar voor de openbare orde en veiligheid kan de burgemeester politieverordeningen uitvaardigen, als ook publieke gebouwen sluiten.

Provinciale fase

- > De gouverneur kan de provinciale fase afkondigen en wordt daarmee verantwoordelijk voor de beleidscoördinatie in de provincie.
- > De provinciale fase heft de eventuele gemeentelijke fase op.
- > De burgemeesters voeren de beslissingen van de gouverneur uit en nemen waar nodig in overleg met de gouverneur aanvullende lokale maatregelen.
- > Burgemeesters kunnen tevens indien noodzakelijk voorlopige maatregelen treffen in afwachting van beslissingen van de gouverneur.
- > De gouverneur wordt ondersteund door een coördinatiecomité met daarin onder meer de beleidsdirecteurs van de vijf disciplines.
- > De gouverneur kan ter ondersteuning van het optreden van de operationele diensten, de personen en zaken die hij nodig acht, opvorderen.
- > Voor de handhaving van de openbare orde (openbare rust) en voor handhaving van de uitvoering van wetten en verordeningen kan de gouverneur de gewapende macht vorderen.

Federale fase

- > De minister van Veiligheid en Binnenlandse Zaken kan de federale fase afkondigen en wordt daarmee

- verantwoordelijk voor de beleidscoördinatie op landelijk niveau.
- > Tijdens een federale fase vindt de beleidscoördinatie tussen de betrokken ministers plaats in de federale beleidscel. Ook kunnen bij het crisisbeheer betrokken gewestelijke ministers en deskundigen uitgenodigd worden om deel te nemen aan de beleidscel. Uitgangspunt is besluitvorming bij consensus. De minister van BiZa is voorzitter.
 - > Het Federaal Coördinatiecomité (COFECO) bestaande uit de deskundigen van de betrokken departementen adviseert en ondersteunt de federale beleidscel.
 - > De federale crisisstructuren worden gefaciliteerd door het Nationaal Crisiscentrum (NCCN) dat 24/7 operationeel is.

Positie gouverneur en burgemeester tijdens federale fase

- > De federale fase heft de eventuele provinciale fase of gemeentelijke fase op.
- > De gouverneur fungeert als schakel tussen het Federaal Coördinatiecomité enerzijds en de eventuele gemeentelijke crisiscellen, alsook de CP-Ops anderzijds.
- > De gouverneurs voeren de beslissingen van de federale beleidscel uit en nemen waar nodig aanvullende maatregelen.
- > Gouverneurs en burgemeesters kunnen indien noodzakelijk voorlopige maatregelen treffen in afwachting van beslissingen van de minister.
- > De minister kan ter ondersteuning van het optreden van de operationele diensten, de personen en zaken die hij nodig acht, opvorderen (gedelegeerd aan gouverneur)

Evacuatie

- > De minister van Binnenlandse Zaken is bevoegd een evacuatie te gelasten, verplaatsing en elk verkeer te verbieden en/of voorlopige verblijfplaatsen aan te wijzen. De minister kan deze bevoegdheid delegeren.

- > De minister neemt dit besluit in afstemming met de betrokken ministers in de beleidscel.
- > De burgemeester heeft dezelfde bevoegdheid tot evacueren op gemeentelijk niveau.

Bilaterale bijstand België-Nederland

- > Voor bijstand door en aan provincies die aan elkaar grenzen zijn de betrokken provinciegouverneur in België en de betrokken voorzitter veiligheidsregio in Nederland bevoegd.
- > Echter, indien in België de federale fase is afgekondigd, zullen bijstandsverzoeken behandeld worden in de federale crisisstructuur.
- > Voor het verlenen van bijstand door en aan provincies die niet aan elkaar grenzen, zijn de minister van Binnenlandse Zaken van België en de minister van Justitie en Veiligheid van Nederland bevoegd.
- > Voor burenhulp over de grens, assistentie van een lokaal brandweerkorps bij brand- en ongevalsbestrijding, zijn de desbetreffende burgemeesters bevoegd.

Bilaterale afstemming België-Nederland

- > Nederland en België hebben zich verplicht elkaar te informeren in geval van schadegevallen die een weerslag kunnen hebben over de landsgrens, waaronder het uit voorzorg verstrekken van meetgegevens.
- > Burgemeesters moeten alle relevante informatie verstrekken aan de burgemeester(s) van de aangrenzende gemeente(n) aan de andere zijde van de landsgrens.
- > Er zijn afspraken over bestuurlijke informatie-uitwisseling en de mogelijkheid om over en weer liaisons uit te wisselen tussen de beleidsteams van veiligheidsregio Zeeland en West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Antwerpen, en tussen veiligheidsregio Midden West-Brabant en Antwerpen.

- > De betrokken commissarissen van de Koning zien vanuit Nederland toe op deze samenwerking.
- > De minister van BiZa in België en de minister van Justitie en Veiligheid in Nederland informeren elkaar over een (dreigende) ramp of andere crisis die elkaars grondgebied treft of kan treffen.
- > Ten aanzien van grensoverschrijdende gevolgen van industriële ongevallen is tevens het streven naar coördinatie van bestrijdingsmaatregelen voorgeschreven.
- > De informatie-uitwisseling op federaal/centraal niveau vindt in de praktijk plaats tussen het NCCN (België) en het NCC (Nederland)

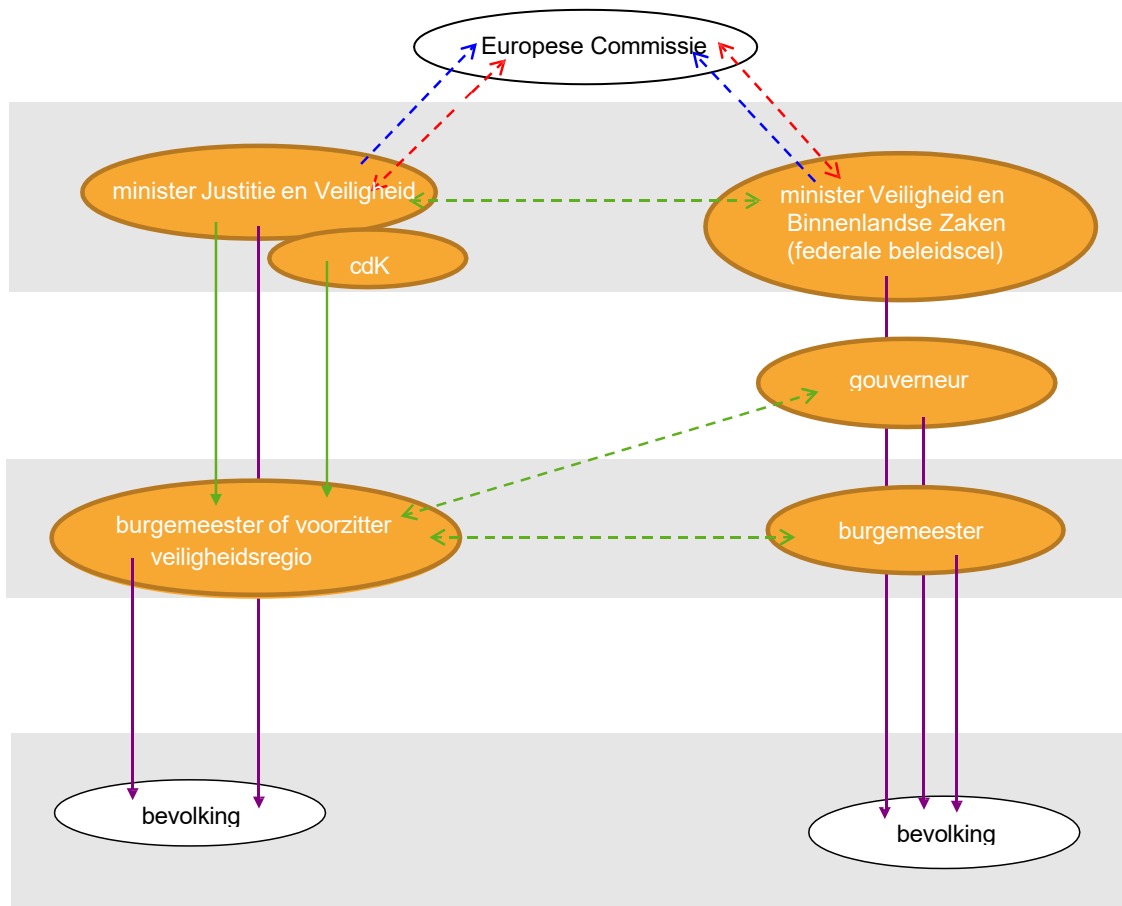
Bilaterale en internationale slachtofferinformatie-uitwisseling

- > De informatie-uitwisseling ten aanzien van Belgische slachtoffers in Nederland en vice versa, vindt plaats via de eerdergenoemde bilaterale afstemmingslijnen.
- > Of via Buitenlandse Zaken: de bevoegde autoriteiten zijn verplicht om in geval van een dodelijk slachtoffer uit het buitenland.

Europese en internationale aspecten

- > Rampenbestrijding kent Europese en internationale (VN, NAVO en tussen staten onderling) regels en afspraken over wederzijdse informatieverschaffing en bijstand.
- > Bij de EU neemt het European Emergency Response Coordination Centre (ERCC) de centrale plaats in.
- > Bij de VN neemt OCHA, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs, de centrale plaats in.

rampenbestrijding Nederland crisisbeheer België

- - -> Informatie
- - -> Bijstand
- - -> Bilaterale informatie en afstemming, incl. bijstandsaanvraag
- - -> Bestuurlijk toezicht, tevens onderlinge informatie
- - -> Maatregelen jegens bevolking / bedrijven

cdK

commissaris van de Koning